

DATORIA SCRITORILOR CA APOSTOLI AI IDEII NAȚIONALE

Cuvânt rostit cu ocazia seziunii S. S. R. din București în Teatrul Național din Cluj

In numele „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român” împlinesc o plăcută datorie, salutând membrii Societății Scriitorilor Români în acest centru cultural al Transilvaniei și urându-le deplină izbândă în drumul lor de misiune al culturii, de preoți ai Ideii Naționale.

horului și din Maramurăș „Cartea românească de învățătură”, pe care metropolitul Varlaam al Moldovei o tipărise la Iași pentru „toată seminția românească de pretutindena care se află pravoslavică în această limbă.” Au trebuit să se reverse cu îmbelșugare darurile de cărți, odăjdi și alte ajutoare ale voievozilor asupra metropoliei din Ardeal, care se învâluia — cum spune Constantin Brâncoveanu — ca o corabie în mîlcolul valurilor mării... și se năpăstua, în multe chipuri...

sub raport cultural prin lupta seculară a condeilor, prin puterea cuceritoare a literaturii române, prin farmecul irestibil al cântecului înaintea de Decembrie 1918. Adunarea de la Alba-Iulia avea să înregistreze într'un proces verbal politic o realitate văzută clar de către toți cei ce osemisera pentru luminarea și buna îndrumare a națiunii române.

Ce poate fi mai edificator decât a oficia împreună în templul unității naționale, care-și are temelii cimentate nu numai prin jertfele de sânge ale luptătorilor cu arma, ci și prin sacrificiul de creier și de suflet, pe care l-au adus luptătorii cu condeiul: toți cei din adâncimea veacului al XV și până în zilele noastre au contribuit la penetrațiunea și înfrumusețarea scrisurii românești, la progresul limbii și la triumful literaturii noastre naționale!

Deși în cursul veacului XVIII s'au luat severe măsuri, să nu mai pătrundă în Ardeal nici-o carte tipărită în principatele române, scopul de a desbina suferințele pe Români ardeleni de frații lor de peste Carpați n'a putut fi atins. Dacă se găseau organe oficiale, cari să controleze cu strâncenie la vamă și să împiedece circulația cărții românești, care în timpul principilor calvini ai Ardealului, fusese liberă — ceia se aflau în serviciul unității culturale, smeriții călugări și dieci călători, știu că granițele sunt pentru vameși. Ei cunoșteau atâtea poteci tainice, cari li chemau să treacă munții cu dăsații lor plini de cărți românești, aducătoare adeseori de mângâiere, și întărire sufletească pentru frații lor încercați de ispite și de suferințe grele.

Acastă conștiință a unei mari mistuni împlinite și-a găsit expresiunea durabilă în următoarele versuri ale lui Coșbuc: „În urmă-mi popoarele căntă Povești dela mine învățate Și tot ce e în sufletul meu E în sufletul lumii mirate.”

Sacrificiul acesta a rămas adeseori pe nedrept trecut cu vederea, probabil din cauza modestiei și a lipsei de îndemănare practică a celor ce au fost și sunt în viața neamului nostru naționalității celei mai importante fapte de ordin sufleteș: creatorii și îndrumătorii conștiinței naționale. Ei au dat impulsul moral de căpetenie străduințelor și luptelor seculare pentru unitatea și libertatea tuturor fiilor neamului nostru. Prin creațiunile lor felurite, prin îndrumarea viadictilor și preoților luminați, prin îndemnul cronicarilor și ale istoricilor, prin versurile poezilor, prin cuvântările predicatorilor și prin scrisul cotidian militant, ai ziaristilor, cu un cuvânt prin toate produsele literaturii naționale s'au lămurit succesiv, în păturii tot mai largi, conștiința poporului nostru despre valoarea și menirea sa istorică. De aci a pornit apol ofensiva sufletească împotriva tuturor cărmurilor de usurpatune străină. Fiecare carte, fiecare gazetă românească și-a împlinit datoria de a surpa înecet, dar sigur temelia acestor cărmurii întinse din Apus și din Răsărit, fără nici un drept, asupra teritoriului nostru național.

Secolul XVIII, zugrăvit de obicei în colori prea întunecate n'a fost nici el tocmai așa lipsit de farmecul cărții românești, cum se crede în deobște. Cine își va lua osteneala să răscolească Bibliografia veche românească dintre anii 1717—1808 va putea să constate, că în timpul acesta au apărut în Muntenia 184 de publicațiuni românești, în Moldova 86, în Transilvania 182, pe când numărul celor grecești abia se urcă la vreo 30—40.

Perice de ceice au putut da din prisosința sufletului lor strălucire și bogăție sufletului colectiv al neamului!

Dacă cea dintâi înfăptuire a unității noastre naționale politice, la 1600, a fost de durată așa scurtă, una dintre cauze trebuie căutăată și în împrejurarea, că fapta lui Mihai nu a putut să alba atunci în prilejul său decât cele câteva cărți românești, abia 9 la număr, câte ieșiseră până în zilele lui de sub teascurile tiparitelor ardeleni din Sibiu, din Brașov și din Orăștie. A trebuit să urmeze a cea primăvară a renașterii noastre literare, culturale și artistice, pe care ne-o înfăptuiează secolul XVII, trezind energiile creatoare și conștiința unității naționale românești de amândouă laturile Carpaților. A trebuit să pătrundă până în cele mai dosite sate din fundul Bi-

De la activitatea mănoasă a școlii istorice ardeleni, dela descălecare culturală a lui George Lazăr și a urmașilor săi până la izbucnirea războiului mondial, contactul frăteș între luptătorii cu condeiul de amândouă laturile carpaților a fost neîntrerupt. Nu s'a produs eveniment literar sau cultural mai de seamă în vre-un timp românesc, fără să și abia reper-cuțiile firești și în celelalte înaintur locuite de fiil poporului nostru. Astfel, cu drept cuvânt, se poate afirma că unitatea națională fusese înfăptuită,

Sături de vorbe... Flămânzi de fapte!

Noua Revistă Bisericească declară în primele numere din anul VI, că pleacă la un nou drum: „la drumul desfășurării practice a sistemului teoretic,” sau cu alte cuvinte: „cum și prin ce mijloace se poate forma și conduce astăzi conștiința creștină ortodoxă.”

Spune, că face prima încercare și că nădejea ei se întemeiază pe experiențele practice ale colaboratorilor ei. Pentru această frumoasă cale, drum sfânt, care — mărturisesc — a fost dus și experimentat de foarte mulți frați preoți conștienți, cari și-au pus sufletul, trupul, viața, sănătatea în ajungerea tocmai acestui scop, nu avem decât admirațiune pentru această revistă, care în totdeauna a dat în brașare ideilor noi și experientelor făcute, felicităm pe directorul ei, care nu s'a deșartat de scopul pentru care a studiat, punând în lucrul altora ce e bine și folositor, dar, care — regretăm — că n'a îmbrăcat această haină, nu a intrat și formal în conduceră pastorală a acestui popor, pentru a cunoaște de fapt greutățile, ce întâmpinăm noi — preoții — cari de mult păstrăm așa cum preconiștează Domnii Sa, de mult formăm și stăpânim conștiința creștină ortodoxă, dar să vadă și greutățile acestei formări și stăpâniri și cauzele acestor greutăți!

E ușor a spune, a scrie, a învăța, dar să știi, dragii mei cititori — ori care veți fi: conducători ai noștri, ori frați conduși, că e greu a face și Măntuitorul spune că: „Cel ce va învăța și va face, mare se va chema.”

Prin apostolia lor ei trebuie să creeze și să fortifice frontul unic sufleteș al patriei noastre la toate granițele; prin scrisul și activitatea lor trebuie să producă o schimbare „in melius” a mentalității curente, înălțând cugetele dela trebile mărunte și tărăse ale momentului spre problemele veșnice ale vieții noastre sufletești. Ei vor îndepărta în viața neamului nostru rolul fecioarelor înțelepte din Evanghelie priveghind ca să nu lipească niciodată unțel de lemn al credinții, al cugetării și al virtuților naționale din candelile noastre...

„Așa cuvântul să vii potrivit și Ca mii de inimă la un fel să bată Și miilor de veacuri să vorbii!”

I. LUPAȘ prof. la Univ. din Cluj. Membru al Acad. Române.

Scrisori din Joungstown, Ohio (America)

Dela redactorul nostru

Românii din America înțeleg necesitatea unirii.

In orașul Canton, Ohio, în zilele de 24, 25 și 26 Octombrie, s'a ținut congresul convocat de societățile independente și Asociația Liga și Ajutorul.

Societățile din Detroit, Michigan, se unesc toate într'o singură societate, care va purta numele de „Unirea românilor din Detroit”. Societatea română de ajutor și cultură fiind o fuziune a societăților „Deșteaptăre Române—Hora Unirii”, „Ba-națana”, „Bucovineana” și clubul „Progresul”, va face o mare cinste coloniei românești din Detroit, care de fapt este cea mai mare colonie românească din America. Cinstite se cuvine inițiatorilor pentru munca depusă pentru unirea societăților din Detroit. La această adunare s'a ales o comisie care se va interesa pentru varsarea fondurilor în fondul noștre societăți.

William Ringley, Jr., fabricant de „Chewin gum”, 1,154,420 dol. Henry Ford, cunoscutul fabricant de Automobile zis și „Regele Automobililor” marca „FORD” plătește o dare de venit personală și a întreprinderii nu mai puțin decât 17,000,000 dol. frumoasă sumă și bine ar mai prinde pentru țara noastră.

Dintre politicieni și alții: Președintele Calvin Coolidge 6,643 dol. John W. Davis, candidatul democrat la președenția Statelor Unite 84,000 dol. Charles Evans Hughes, ministru de externe al Statelor Unite 3,600 dol. Morris Hullquist conducătorul societății 2,000 dol. C. M. Depé 143,000 dol. Nicholas Murray Butler 6,500 dol. Jack Kearns 71,000 dol. George W. Goethals omul care a făcut canalul Panama 45,000 dol. Jack Dempsey luptătorul de box 90,000 dol.

Actori de teatru cinematograf: Thomas Meighan, un renumit actor de filme 51,200 dol. Charlie Chaplin cunoscutul actor de filme comice 6,863 dol. Jackie Coogan, cel mai tânăr actor renumit de filme abia de vreo 10 ani și plătește o dare de venit de 4,761 dol. Poli Negri cea mai vestită și frumoasă actriță de filme, plătește o dare de venit de 14,681 dolari. Eddie Canton, comic 6,500 dol. David Belasco, scriitor de piese de teatru 13,800 dol. Lenore Ulrich 10,300 dol. Jeane Eagles 1,886 dol. Mark Klaw 9,800 dol. David Warfield 9,308 dol. Al Jolson 45,000 dol. Allice Brady 18,000 dol. Otis Skinner 12,600 dol. Douglas Fairbanks cel mai renumit actor în sporturi atletice 222,749 dol. Renunțată artistă dansatoare Mary Picford plătește o dare de 2,444 dolari.

Noul comitet a fost însărcinat pentru a coopera cu toți oamenii de bine pentru ca să se poată ajunge la ziua mult așteptată: dorința tuturor de a vedea toate societățile românești unite la un loc.

Unii dintre acei mulți cari plătesc dări mari pe venit

In ziua de Duminecă 26 Octombrie, la ora 4 și jumătate, congresul s'a declarat în adunarea populară, fiind adunată multă lume din toate coloniile românești din apropierea Cantonului. D-l președinte al congresului a rugat pe părintele Ion Poda, ca să ia cuvântul în această adunare. Preotul I. Poda a vorbit publicului despre însemnătatea unirii și a făgăduit că va face totul ce-i stă în putință în luptă ce trebuie dusă pentru unire, fără care nu mai putem fi, avându-ne în vedere scaderă poporului românesc din această țară. Nu mai prin unire vom putea salva organizațiile noastre. Incheie minutară d-sale cuvântare ca toți cei de față să muncască în coloniile lor pentru unirea tuturor societăților în una și singură organizație puternică românească. D-l președinte a voit să deschidă din nou ședința, dar publicul a manifestat să asculte și pe alții vorbind, dar mai cu samă pe frunțașul de la sora organizație „Uniunea”, frunțașul care este de N. Bardas. D-sa care are și calitatea de președinte al Institutului ziarului „America”, a arătat că și dansul e cu trup și suflet pentru unirea tuturor organizațiilor românești și făgăduiește că va lupta pentru ca ziarul „America” să nu mai scrie împotriva unirii.

John D. Rockefeller, Sr., Regele Oleurilor, a plătit o dare de venit, pe 1923, suma de 124,266 dolari. John Rockefeller, Jr., 7,435,169 dolari. Andriu Mellon, ministrul de finanțe 1,173,987 dol. Richard B. Mellon, fratele ministrului de finanțe, președintele Băncii Naționale „Mellon” suma de 346,646 dol. J. P. Morgan, despre care se vorbește că ar fi cel mai bogat om din Statele-Unite, 98,643 dolari. E. H. Gary, președintele firmei United States Steel Corporațiun 473,000 dol. Charles N. Schwab, bogatas al oțelului 29,000 dolari. Thomas W. Lamont 47,820 dol.

Se putem face noi, frașilor oricare veți fi, ce putem face noi preoții, reprezentanții cei mici ai lui Hristos, când n'avem ajutor dela cei mari civili și clerici, cari au ei dăntău datoria să ne audă, să ne ajute, să ne pună mijloace la îndemână, să plece urechile, inima, ființa lor la învățătura creștină și să pună umărul cu noi toți la menținerea și promovarea sentimentelor, actelor, ce trebuie să rezulte din lucrarea Evangheliei? Voi continua a arăta în numerele viitoare și iubiiți cetitori voi vedea, că foarte mulți au idei greșite despre bietul preot, voi arăta, că sunt foarte mulți preoți conștienți de datoria lor, de rolul lor, să se vadă, că e de mirare, când vedeți un preot curat îmbrăcat, cu ce s'a îmbrăcat? că e o minune, când vedeți, că un preot întreține copii azi în școli secundare.

D-l Vasile Lapadat, a spus că d. Bardas făgăduiește dar nimeni nu poate să se aștepte de la redactorii ziarului „America”, că se vor putea abține de la intrigile ce le-au făcut până acum și din pricina acestor redactori s'au împiedicat și unirea ce se putea întâmpla de mult. Subsemnatul am arătat că nu ne putem de căt bucura că d. Bardas și-a dat cuvântul și mai cu samă și în scris, și să avem credința că d-sa va duce lucrurile la bun sfârșit, iar aici ce sunt de față și membri ai Uniunii li rămâne o singură datorie să protesteze în societate contra atitudinii redactorilor de la „America” și atunci unirea se va face. Au mai vorbit dd. I. Crețu, N. Bolendru, V. Cristea, Andrei Rusu și V. Urs.

Dintre politicieni și alții: Președintele Calvin Coolidge 6,643 dol. John W. Davis, candidatul democrat la președenția Statelor Unite 84,000 dol. Charles Evans Hughes, ministru de externe al Statelor Unite 3,600 dol. Morris Hullquist conducătorul societății 2,000 dol. C. M. Depé 143,000 dol. Nicholas Murray Butler 6,500 dol. Jack Kearns 71,000 dol. George W. Goethals omul care a făcut canalul Panama 45,000 dol. Jack Dempsey luptătorul de box 90,000 dol.

Nașii clopotelor din Vârșet

Un grup dela sărbătoretea sfintirii clopotelor bisericii ort. rom. din Vârșet. În rândul întâi dela stânga spre dreapta sunt: D-na Hortensia Te-

leguț băse. Oprea; ministrul T. Ismandi; d-na protopop Silvia Oprea; d. deputat Manoilă Sokie, nasul clopotelor; d-na ministru Elena Ismandi, nasa clopotelor și colonel în rezervă Gavrilă M. hailov. În rândul al doilea d-l dr. Ion Teleguț; d-l Burda, dir. de bancă; Ioa Georgevici și deputat dr. Ion Jianu.

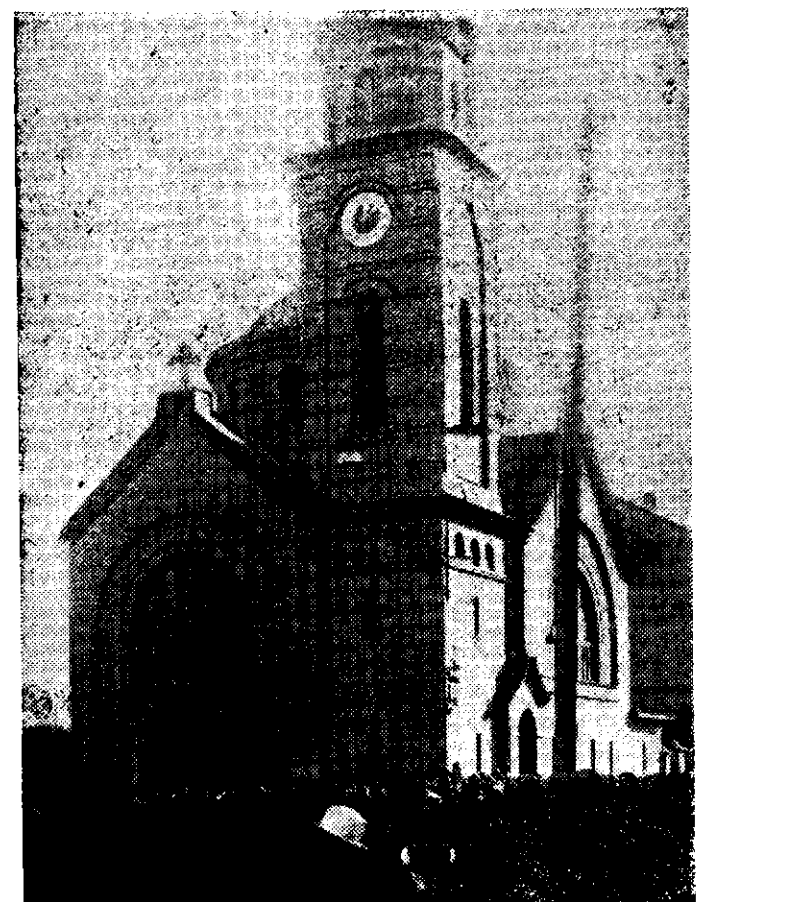
Alegerea Mitropolitului Bucovinei

Marele Colegiu Electoral a procedat la alegerea mitropolitului Bucovinei, care s'a făcut în persoana P. Sf. Nectarie Colliacure, episcopul de Cetatea Albă. Alegerea a fost nimerită, întrucât I. P. S. Sa este foarte cunoscut în Bucovina fiind de acolo unde a strălucit ca profesor universitar de teologie, foarte erudit. A studiat la mai multe universități din străinătate, înșușindu-și o cultură bogată, care l-a ajutat, mai ales, în pastoria episcopiei Cetății-Albe, unde a tras o adâncă brazdă în ogorul înfăntat al Basarabiei. În scurt timp cât a stat acolo I. P. S. Sa s'a dovedit că este un ierarh al timpului, care-și înțelege menirea în astfel de timpuri grele prin care trece poporul și biserica din Basarabia.

Nu mai puțin ne așteptăm la I. P. S. Sa acum, când se află în scaunul mitropoliei Bucovinei, unde s'au rânduit atâția mitropoliți de samă și unde este iarăși mult de muncă în ogorul bisericesc.

Dorim înăltului ierarh ca să-și poată executa programul vast de activitate pe care l-a anunțat că-l va pune în aplicare.

Din Jugoslavia

BISERICA ORTODOXĂ-ROMĂNEASCĂ DIN VÂRȘET. FOTOGRAFIATĂ CU PRILEJUL SFINTIRII CLOPOTELOR ȘI A RIDICĂRII LOR ÎN CLOPOTNIȚĂ

„Din povestirile lui Moș Antonaș”

Ionică Șurub.

— Măi băieții, ați mai dat oleacă pe la mine?
— Da, Moș Antonaș! Te rugăm, mai spune-ne o poveste!

PENTRU COPII

Un învățător Răvașe dela sate

E frumos să fi învățător, e frumos să poți de învățături bune și folositoare semenilor tăi, dar pe cât e de frumos aceasta, pe atât e și de greu.

D.-I. IOSIF ȘINDILARIU

Mulți își zic „învățător”, dar puțini sunt cu adevărat învățători! Căci nu este destul ca tu învățător să-ți isprăvești lecțiile în școală și cu asta să-ți dai de o grăjă!

INSEMNĂRILE MELE

Mexicul
Când, în 1910, sub proconsulatul lui Porfirio Diaz, Mexicul își serba centenarul independenței sale, nimeni nu se gândea că el va deveni azi o țară revoluționară.

REDACTIILE NOASTRE

IN BUCUREȘTI: Calea Șerban Vodă 42, redactor d. Traian Stoienescu.
IN AMERICA: În orașul Detroit Mich, 2980 Franklin St. redactor d. G. Branșu.

ASTRA
Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S.A.
BUCUREȘTI, Str. Lascar Catargiu 11

Premiile „Culturii Poporului”
Ziarul „Cultura Poporului” invită pe toți cei care vor să concureze la premiile foii noastre să trimită până la 1 Ianuarie 1925 culegeri de descântece, vrâji, leacuri, plante medicale etc.

CURELE DE TRANSMISIUNE
FRATII RENNER & COMP. SOCIETATE ANONIMĂ C L U J

Specialitățile fabricii de bere CZELL din Cluj
„HERCULES”
„URSUS”

O RECLAMA folositoare se face în „CULTURA POPORULUI” care se tipărește în 56 mii de exemplare